

Üstün Yetenekli E?itime ?li?kin Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Üstün Yetenekli E?itime ?li?kin Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32301>

Özet

Üstün Yetenekli E?itime ?li?kin Tutum Ölçe?i (ÜYETÖ), bireylerin Üstün Yetenekli E?itim süreçlerine ve yakla??mlar?na yönelik sahip olduklar? tutum düzeylerini ölçmek amacıyla geli?tirilmis? veya uyarlanm?? bir psikometrik araçtır. H. Said Toptop tarafından 2012 y?l?nda Türkçe'ye uyarlanan bu ölçek, e?itim alan?ndaki payda?lar?n (ö?retmenler, yöneticiler, veliler) üstün yetenekli ö?rencilerin e?itimi konusundaki inançlar?n? ve duygusal yönelimlerini belirlemeyi hedeflemektedir. Uyarlama çal??ması, ölçe?in Türk kültürüne ve diline uygunlu?unu, aynı zamanda güçlü psikometrik özelliklere sahip oldu?unu, özellikle de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile alt? faktörlü yap?s?n?n do?ruland??n? göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Üstün Yetenekli E?itim, Tutum, Ölçek Uyarlama, Psikometri, Do?rulay?c? Faktör Analizi, Güvenirlik, Cronbach Alfa, E?itim Psikolojisi.

Yazarlar

H. Said Toptop

Amaç

Ölçe?in temel amacı, üstün yetenekli bireylerin e?itimine yönelik genel ve alt boyutlar düzeyinde mevcut olan tutumlar? sistematik olarak belirlemektir. Bu tutumlar?n belirlenmesi, e?itim politikalar?n?n ve uygulamalar?n?n geli?tirilmesi, ö?retmen e?itimlerinin planlanması ve toplumsal fark?ndal??n art?r?lması açısından kritik öneme sahiptir.

Bu ölçek, özellikle üstün yeteneklilerin e?itimi alanında çal??an akademisyenlere ve uygulay?c?lara, ilgili gruplar?n (ö?retmenler, okul yöneticileri) bu alana ne kadar destekleyici veya dirençli yakla?t??n? ölçmek için geçerli ve güvenilir bir araç sunmayı amaçlamaktadır. Uyarlama çal??ması, orijinal ölçe?in kültürel bağlamda geçerlili?ini ve güvenilirli?ini kan?tlam??tır.

Yapı

Üstün Yetenekli E?itime ?li?kin Tutum Ölçe?i (ÜYETÖ), üstün yetenekli e?itime yönelik tutumu ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil etmektedir. Ölçek toplam 34 maddeden oluşmakta ve alt? farklı alt boyutu kapsamaktadır. Bu alt boyutlar, tutumun farklı veçhelerini (inançlar, duygular, davran??sal e?ilimler) temsil etmektedir.

Ölçe?in tanımlanan alt boyutlar? ve madde say?lar? aşağıdaki gibidir:

Üstün Yetenekli ?htiyaç Duyuma Boyutu (Ü?YDB): 8 madde

Üstün Yetenekli Ö?rencilerin Hata Kabul Oran? Boyutu (ÜYÖHKOB): 5 madde

Üstün Yetenekli Tan?mlama Boyutu (ÜYTDB): 5 madde

Üstün Yetenekliye Destek ?htiyaç? Boyutu (ÜYD?B): 3 madde

Özel Yetenekli S?n?f Olu?turma Boyutu (ÖYSOB): 4 madde

S?n?f Ay?rma Boyutu (SAB): 5 madde

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, istatistiksel olarak güçlü bir yöntem olan Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak incelenmi?tir. DFA, Amos program? arac?l?yla gerçekleştirilmi? ve kovaryans matrisleri temel al?nm?tir. Analiz sonucunda elde edilen uyum istatistikleri, önerilen alt? faktörlü yap?nın veri ile ne kadar uyumlu oldu?unu belirlemek için kullan?lm?tir.

Geçerlik de?erlendirmesinde kullan?lan temel uyum indeksleri ?unlard?r: Ki-Kare uyum testi (χ^2), ?yilik Uyum Testi (GFI), Kar??la?t?rma Uyum Testi (CFI), Normla?t?r?lm?? Uyum Testi (NFI) ve Yakla??k Hatalar?n Ortalama Karakökü (RMSEA). Literatürde belirtilen kabul kriterlerine göre (Kline, 1998; Kahn, 2006; Hoe, 2008; Byrne, 2011; Arbuckle, 2011), χ^2/df oran?nın 3 veya daha dü?ük olması, CFI, NFI ve GFI gibi indekslerin .90'dan yüksek olması, ve RMSEA de?erinin .06'dan dü?ük olması faktör yap?s?nin iyi uyumlu oldu?unun göstergesidir.

Elde edilen sonuçlar, GFI, AGFI ve CFI de?erlerinin .80 ile .90 aras?nda olması iyi uyumu; .90 ve üzeri de?erlerin ise yeterli iyi uyumu yans?tt?n? göstermi?tir (Arbuckle, 2011). RMSEA de?erleri aç?s?ndan ise .05'ten dü?ük de?erler mükemmel uyuma, .05-.08 aras? de?erler kabul edilebilir uyuma i?aret etmektedir. Yap?lan DFA sonucunda ilk modelin kabul edilebilir düzeyde uyum sa?lad??? belirtilmi?tir.

Güvenirlik

Üstün Yetenekli E?itime ?li?kin Tutum Ölçe?i'nin güvenilirli?i, iç tutarlılık katsay?s? olan Cronbach Alfa de?eri incelenerek ara?t?r?lm?tir. Yap?lan analiz sonucunda ölçe?in genel Cronbach Alfa iç tutarlılık katsay?s? **.69** olarak bulunmu?tur.

Genel olarak psikometrik çal??malarda .70 ve üzeri de?erler kabul edilebilir güvenilirlik düzeyi olarak kabul edilmekle birlikte, .69 de?eri arzu edilen düzeye oldukça yak?nd?r ve sosyal bilimler ara?t?rmalar? için makul bir güvenilirlik düzeyi olarak de?erlendirilebilir. Bu sonuç, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Faktör Analizi

ÜYETÖ'nün faktör yap?s?, uyarlama çal??mas? kapsamında Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA)

ile test edilmi?tir. Bu analiz, ölçe?in teorik olarak varsay?lan alt? faktörlü yap?s?n?n toplanan verilerle ne ölçüde örtü?tü?ünü belirlemeyi amaçlam??t?r.

Ölçek, toplamda 34 madde içermekte olup, bu maddeler alt? farklı faktör altında gruplanm??t?r. DFA, teorik modeli destekleyen uyum istatistikleri sunmu?; bu da ölçe?in Türkçe formunun yap?sal geçerli?e sahip oldu?unu göstermi?tir. Bu alt? faktör, üstün yetenekli e?itime dair tutumun çok yönlü do?as?n? yans?tmaktadır.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Yaz?l? Anket/Ölçek

Kullan?labilir Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: E?itimciler (Ö?retmenler, Yöneticiler) ve ilgili payda?lar.

Ya? Grubu: Yeti?kinler (E?itim alanında çal??an profesyoneller).

Popülasyon Detaylar?: Özgün uyarlama çal??ması, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi'nde yay?nlanm??t?r ve genellikle e?itim fakültesi ö?rencileri veya aktif ö?retmenler üzerinde uygulanm??t?r.

Test Metodolojisi: Ölçek, 10'lu Likert ölçe?i format?nda derecelendirilmi?tir. Yan?t seçenekleri 1 (hiçbir zaman) ile 10 (her zaman) arasında de?mektedir. Yüksek puanlar, ilgili alt boyutta daha güçlü bir tutumu veya inanc? i?aret etmektedir.

Anahtar Kelimeler

ÜYETÖ, Psikolojik Ölçek, Likert Ölçe?i, Yap?sal E?itlik Modellemesi, E?itim Bilimleri, H. Said Toptop, Üstün Yetenekli E?itim.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?il.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?il.

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?il.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: Uyarlama çal??mas? 2012 y?I?nda tamamlanm??t?r.

?zinler ve Ücret: Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçlı? kullan?m? için orijinal yazar?n ve yay?nc? kurulu?un etik izinlerinin al?nmas? gerekmektedir. Ticari kullan?m bilgisi mevcut de?ildir.

Ölçe?in orijinal PDF'ine a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: ustun-yetenekli-egitime-iliskin-tutum-olcegi-uyarlama-calismasi-toad.pdf

Kaynaklar

Tortop, H. S. (2012). Üstün Yetenekli E?itime ?li?kin Tutum Ölçe?i Uyarlama Çal??mas?. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(1), 89-106.

Byrne, B. M. (2011). Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming (2nd ed.). Routledge Academic.

Kline, R. B. (1998). Principles and practice of structural equation modeling. Guilford Press.

Kahn, J. H. (2006). Factor analysis in counseling psychology research, training, and practice: Principles, advances, and applications. The Counseling Psychologist, 34(5), 684-718.

Hoe, S. L. (2008). Structural equation modeling with AMOS: Hair, Black, Babin and Anderson (2010), Multivariate Data Analysis (7th ed.) Pearson Education, Limited.

Arbuckle, J. L. (2011). IBM SPSS AMOS 20 user's guide. IBM SPSS.

Çal??man?n yay?nland??? dergiye ait ba?lant?: dergipark.ulakbim.gov.tr

Üstün Yetenekli E?itime ?li?kin Tutum Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu? olup hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir. Ölçek, toplam 34 madde ve 6 alt boyuttan olu?maktadır.

Üstün Yetenekli ?htiyaç Duyuma Boyutu (Ü?YDB): 8 madde

Üstün Yetenekli Ö?rencilerin Hata Kabul Oran? Boyutu (ÜYÖHKOB): 5 madde

Üstün Yetenekli Tan?mlama Boyutu (ÜYTDB): 5 madde

Üstün Yetenekliye Destek ?htiyac? Boyutu (ÜYD?B): 3 madde

Özel Yetenekli S?n?f Olu?turma Boyutu (ÖYSOB): 4 madde

S?n?f Ay?rma Boyutu (SAB): 5 madde